

Karadenizli ya da Laz Olmak!

Batı Türklüğüne dahil olmakla birlikte, hakimiyet mücadelesinde Osmanlıyı rakip bilen ve resmi mücadelesini üç yüz yıla yakın sürdürdükten sonra yenilip râm olan ancak, Osmanlıdan beklediği yakınlığı tarihin hiçbir döneminde bulamayan, Türkmen ve Azeri Türklerinin başına gelenler, korkarım Deşt-i Kıpçak Eplerinin de akıbeti olacak.

Önce Kerkük'le Azerbaycan arasındaki bataklığın oluşumunu anlatalım da, bu olay; Karadeniz'in de güneyi ile arasında bir bataklık yaratma çabalarını, dileriz boşa çıkartsın.

Hazar kıyılarından başlayarak, bugünkü İran ve Türkiye aralığından Basra Körfezine kadar uzanan bir bölgenin sakinleri, bin yüzlü yıllardan başlayarak bin beş yüzlü yılların sonlarına kadar ağırlıklı olarak Azeri ve Türkmenlerden oluşmaktaydı. Bu Türk boyları, İran'ın içlerindeki varlıklarını bugün de büyük ölçüde muhafaza etmekle birlikte, ne hayrettir ki Anadolu içlerindeki varlıklarını aynı oranda muhafaza edememişlerdir. Bu neticenin pek çok âmili vardır ancak, makalenin insicamını bozabileceği için ayrıntısına girilmeyecektir. Bu sebepleri birkaç ana başlık altında sıralamakla yetineceğiz.

Bu Türk boylarının, İran topraklarında, varlıklarını bugün de muhafaza ediyor olmalarının birinci sebebi; nüfus yoğunlukları, ikinci sebebi ise; aynı mekanı paylaştıkları Farsların milliyetçi söylem ve tutumlarının, kimliklerini muhafaza etmeleri yolunda katalizör vazifesi görmesidir.

Anadolu Azerileri, varlıklarını muhafaza noktasında İran'daki akrabaları kadar şanslı olamamışlardır. Zira, Anadolu bir Türk gölüdür. Azeriler ve Türkmenler burada kendilerinden pek de farklı olmayan aynı soydan, aynı kökten insanlarla bir aradadır. Yani İran'daki gibi milliyetlerini tehdit edecek bir unsur yoktur. Üstelik, güneyden neredeyse tüm Ak Deniz boyunca, ortadan da neredeyse Ankara'ya kadar gelen bir derinlikte geniş bir alana yayılmış oldukları için, nüfus yoğunlukları da yine İran'daki gibi değildir. Bütün bunlara tuz-biber bir etmen daha var ki, Kars'la Kerkük arasındaki Azeri-Türkmen unsurunu eritmekle kalmayacak, bu Türk boylarının Arap ve Fars kıskacında Kürtleşmesine de zemin hazırlayacaktır. Osmanlının, nizam-ı âlem yolunda ayağına bent olduklarını düşündüğü ve bu yüzden sırt çevirdiği bölge Azerileri ve Türkmenler, bu yüz çevirişin bedelini oldukça ağır ödemişlerdir. Sadece onlar mı? Bu bedeli hâlen Türkiye ödemekte ve Osmanlının bataklığa dönüşmesine göz yumduğu bu bölge, bir türlü ıslah edilememektedir.

Bugüne kadar Türkçe'nin ayrıntılı bir "dil atlası" yapılmış mıdır? Böyle bir atlas, değil Türk Dünyası için; bin yıldır her karışını kanımızla sulayarak vatan yaptığımız Anadolu için dahi yapılmamıştır. Kişisel gayretlerle hazırlanan çalışmaların kimi sığ ve yetersiz, kimi de farklı amaçlara yönelik olup, bilimsel olmaktan uzaktır. Yukarı da bahsettiğimiz, bugün bir kısmı Türkiye topraklarına içerisinde olan, İran-Türkiye paralelinden Basra'ya kadar uzanan bölgenin kronolojik bir dil atlası mutlaka yapılmalıdır. Bölgenin yeniden yapılanması ve ıslahı için böyle bir çalışmaya mutlak ihtiyaç vardır. Böyle bir çalışmaya temel teşkil edecek kimi noktalara işaret etmek istiyorum.

Anadolu sahasında yaşadıkları halde eserleriyle Azeri Türkçe'sini temsil eden kimi şahsiyetleri nasıl izah edebilirsiniz? Urfa, Diyarbakır, Muş, Bingöl, Van, Erzurum, Ağrı ağızlarındaki Azeri etkisini nasıl açıklarsınız? Erzurumlu Kadı Darir, Kayserili Kadı Burhaneddin eserlerini Hazarın kıyısında yaşayanlar için mi yazmışlardır? Yoksa; Azerbaycan ülkesinden biri Erzurum'a diğeri Kayseri'ye sürülmüşler midir? Ya o Bağdat'lı Ruhî'ye, Fuzûlî'ye ne demeli? Irak'a uçaktan mı atlanmışlardır? Bu sorular çoğaltmak mümkündür. Bu sorular; önyargılı ve Türk düşmanı olmayan akıl izan sahibi herkesin kolaylıkla cevaplandırabileceği sorulardır.

Bugün bir kısmı Türkiye sınırları içerisinde yer alan Kars, Iğdır, Urfa ve Kerkük bölgeleri; Hazar'dan Basra'ya uzanan bataklığa dönüştürülmüş Azeri-Türkmen yurdunda, birer göl hükmünde değiller midir? 13, 14, 15.yy Doğu ve Güney Doğu Anadolu sahasında vücuda getirilen eserler, dil özellikleri itibarıyla incelenirse düşüncemizi destekleyen daha pek çok belge ve bilgiye ulaşılacağı görülecektir. 16. yy'la kadar kıyısından kenarından kürdün bulaşmadığı bu yerler, bu Azeri ve Türkmen illeri, Osmanlının öfkesinden kaynaklanan ihmali sonucunda, bugün maalesef "kürdistan" diye anılır olmuştur. Bizi, bir kısım sentezciler gibi kürt varlığını kabul etmeyen, "kürt diye bir millet yok, onlarda Türk'tür" diyen kesimlerle aynı kefeye koyanlar, yanılırlar. Kadim bir millet olmamakla birlikte, medeniyetlerin kesiştiği ve medeniyetlerin tampon bölgesi diyebileceğimiz dar bir alan içerisinde, (ki bu bölge; Irakın Kuzey-doğu köşesi ile, İran'ın Güney-Batı köşesini içerisine alan, çok da geniş olmayan bir bölgedir) ilkel Arap ve Fars unsurları ile belki daha başka ilkel unsurların karışımından mürekkep, kendilerine "kürt" adını vermiş farklı bir ırkın olduğu gerçeğini, göz ardı etmenin kimseye bir yarar sağlamayacağı âşikârdır. Ancak, tarih ve edebiyat tetkikleriyle ulaştığım ve inandığım bir gerçek daha var ki, o da Osmanlının, merkezi otoritenin hükmü altına sokmakta zorlandığı için öfkelenip ihmal ettiği bölge Türklerinin Pek çoğunun, (ki bunlar yoğunlukla Azeri ve Türkmen boylarıdır) Arap-Fars kıskacında kürtleştiğidir. Bölge halkına bu gerçek anlatıldığı gün, bu beş yüz yıllık ağrı da dinecek, "kürdistanın" haritadaki yeri de, yukarıda söylediğimiz şekliyle belirginleşecektir.

Gelelim Deşt-i Kıpçak Eplerine: Kara Deniz'in kuzeyinden Avrupa ovalarına yayılan ve bu geniş alanda siyasi bir birlik kurmaya muktedir olamayan Kuman-Kıpçak Türk boyları, ne acıdır ki, büyük bir ekseriyetle, yerli unsurlar arasında eriyip yok olacaklardır. Ancak bir bölümü Balkanlardan Anadolu'ya yönelecek;

Bizans, aslında doğudan geldiğini bildiği bu kavmi, yine doğudan gelebilecek tehlikelere karşı kalkan olmaları düşüncesiyle, özellikle kıyı şeridi boyunca Doğu Kara Deniz istikametinde yerleştirecektir. Bundan da anlaşılacağı üzere, Kara Deniz Türklerinin Anadolu'ya gelişi Malazgirt'ten öncedir ve İslamiyetle tanışmaları Anadolu'da Oğuz boyları vasıtasıyladır. Kara Deniz'in kuzeyinden Avrupa'ya yayılan ve bazı kolları Balkanlardan Anadolu'ya yönelen Kuman-Kıpçak Türklerinin en belirgin fiziki özellikleri; geçtikleri iklimlerin de etkisiyle, bugün dahi ekseriyetle oldukları üzere, "sarışın ve mavi gözlü" olmalarıdır. Daha sert iklimlerden geçip, Fars ve Arap kültürüyle de yoğrularak 12.yy'da Anadolu'ya akan Oğuz boylarından hem fiziki olarak, hem de bir kısım âdet ve gelenekler itibarıyla farklılık göstermeleri kadar tabii hiçbir şey olamaz diye düşünüyoruz.

Osmanlı'nın, kendini şehirli ve dolayısıyla daha medeni gördüğü için, Doğu ve Güney-Doğu Anadolu Türklüğünü "etrak" tabir edip köylü, dağlı sayan zihniyetinin kürtleştirdiği boyların kaderini, Kara Deniz Türklerinin de yaşayabileceği tehlikesiyle karşı karşıyayız. İki yüz yılı aşkın bir zamandır Kara Denizli kelimesiyle laz kelimesini özdeşleştiren zihniyeti uyarıyor, Türkiye'nin Doğusunu, "etrak" diye diye kürtleştirdikten sonra, bir avuç pontusu tüm Kara Denize şâmil etmeye çalışan eski İstanbul zihniyetini kınıyoruz.

Bu mesele üzerine çalışılmaz ve gerçekler halka anlatılmaz ise, Azeri-Türkmen yurtlarının "kürdistan" olması gibi, önümüzdeki birkaç yüzyıl içerisinde, Kara Deniz Bölgesi "lazistan", Kara Deniz Türkleri de ekseriyetiyle "laz" olursa kimse şaşmasın.